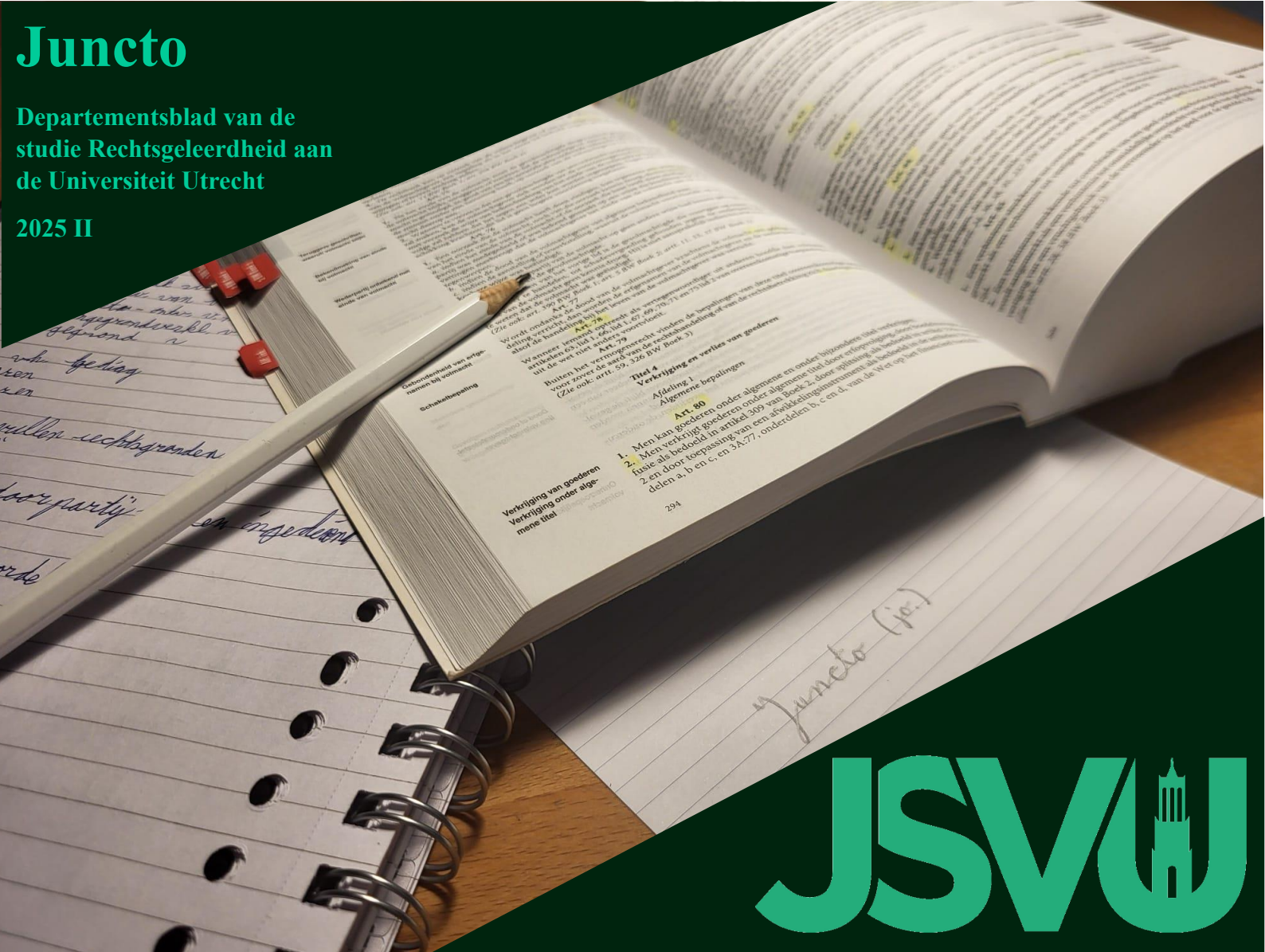

Jimin Lee

Kan ik worden aangeklaagd omdat ik afbeeldingen met ChatGPT genereer?

p. 3

Floris Verhagen

*Een jointje, een test en de AVG:
Hoe een werknemer na een positieve drugstest zijn baan behield*

p. 5

Marten Kamp

*Beklemmend kan bevrijdend zijn
Hoe het aloude zakelijke recht van beklemming kansen biedt voor het landelijk gebied van de toekomst*

p. 7

Woord vooraf

Beste lezer,

Na de eerste editie van 2025 volgen nu artikelen met meer juridische diepgang. Dat is bewerkstelligd door grote thema's te koppelen aan de actualiteit. Zo gaat Jimin Lee in op de vraag hoe intellectueel eigendom van afbeeldingen in relatie tot kunstmatige intelligentie geïnterpreteerd dient te worden. In het tweede artikel duidt Floris Verhagen het snijvlak tussen veiligheid op de werkvloer en het recht op privacy van werknemers. Ten slotte zal Marten Kamp het recht van beklemming uiteenzetten, waarna hij uitlegt hoe dit recht een oplossing kan bieden voor actuele problemen in het landelijk gebied. Wij wensen u veel leesplezier toe!

Met vriendelijke groet,

De Juncto-commissie; Jimin Lee, Floris Verhagen & Marten Kamp

Kan ik worden aangeklaagd omdat ik afbeeldingen met ChatGPT genereer?

Internetplatforms zijn op dit moment beladen met AI-gegenereerde afbeeldingen. ChatGPT is nu in staat om tekenstijlen, zoals dat van Studio Ghibli, te imiteren. Dit levert echter een aantal vragen op. Voor de originele maker: kan ik mijn werk tegen het verveelvoudigen in AI beschermen? Voor de student: kan ik beelden met AI blijven genereren zonder lastig gevallen te worden over het auteursrecht van de artiest?

Jimin Lee

Simpel gezegd: we bevinden ons hierin in een grijs gebied. Er is nog niet genoeg regelgeving om generatie van AI-beelden strafbaar te stellen. Dit betekent dat jij en je vrienden gerust kunnen ademhalen. Toch zijn er een aantal kwesties na te gaan.

Ten eerste de visie van kunstenaars die de oorspronkelijke bron van afbeeldingen vormen. Sommige artiesten zijn van mening dat het genereren van beelden met behulp van AI gelijk staat aan diefstal: AI zou immers niet de moeite doen die zij deden om hun stijl te ontwikkelen. Terwijl menselijke kunstenaars moeite moeten doen om de skills te verkrijgen en zij hun werk maken vanuit een intrinsieke motivatie en verhaal, zou dit bij AI ontbreken. Foto's en tekeningen 'gemaakt' door kunstmatige intelligentie maken het voor kunstenaars moeilijk om brood op de plank te krijgen. Ze worden namelijk overbodig geacht: hun stijlen worden

zonder toestemming geïmiteerd door gebruik te maken van beelden van de kunst die op het internet staan.

“Terwijl menselijke kunstenaars moeite moeten doen om de skills te verkrijgen en zij hun werk maken vanuit een intrinsieke motivatie en verhaal, zou dit bij AI ontbreken.”

Echter, er kan ook betoogd worden dat kunstmatige intelligentie kunst veel toegankelijker maakt en dat het intellectueel eigendomsrecht niet tot doel heeft om de verdiensten van de kunstenaar te beschermen. Dit zagen we ook in het verleden bij de handwerkindustrie: door de industriële revolutie en de mechanisatie gingen vele banen van handwerkers verloren. Hierbij kan niet gezegd worden dat zij een geslaagd beroep konden doen op hun intellectuele eigendomsrecht.¹

¹ E. Shoemaker, 'Is AI Art Theft? The Moral Foundations of Copyright Law in the Context of AI

Image Generation', *Philosophy & Technology* 2024/37, p. 7.

Er zijn twee verschillende opvattingen over het intellectueel eigendomsrecht die beiden andere doelen van het intellectueel eigendomsrecht hanteren. Ten eerste de Anglo-Amerikaanse visie waarin in het intellectueel eigendomsrecht een instrument is voor het behouden van de productie van datgene wat anders niet geproduceerd zou blijven.² Kunst zou niet geproduceerd blijven als het niets zou opleveren. Als deze conceptie gevolgd wordt, zou het recht inderdaad het genereren van afbeeldingen voor AI tegen moeten gaan aangezien dit banen van werkende artiesten rooft. Ten tweede de Frans-Kantiaanse visie die een andere reden geeft voor het bestaan van intellectueel eigendomsrecht. Volgens deze zienswijze bestaat het intellectueel eigendomsrecht omdat kunstenaars een intrinsiek moreel relevante relatie hebben tot hun werken, waardoor het voor anderen moreel verkeerd is om inbreuk te maken op de rechten van kunstenaars.³ Als je beredeneert vanuit deze

conceptie, is AI-gegenereerde kunst fundamenteel verkeerd vanwege de morele bezwaren die hieraan kleven.

“Kunst zou niet geproduceerd blijven als het niets zou opleveren.”

Verbredend gezegd hebben verschillende staten verschillende visies op deze kwestie van intellectueel eigendomsrecht bij AI-gegenereerde afbeeldingen. Zo is in de wetgeving van de Verenigde Staten neergelegd dat intellectueel eigendomsrecht alleen kan gelden voor personen. Dit betekent dat het bedrijf dat de kunstmatige intelligentie ontwikkelt als zodanig geen recht kan hebben op de afbeeldingen die door haar technologie zijn gegenereerd.⁴ In China is er echter een ontwikkeling van tegenovergestelde aard geweest: de Beijing Internet Court heeft het auteursrecht van een AI-gegenereerd beeld erkend.⁵

Figuur 1 Een beeld van de zuchtende Hayao Miyazaki, de grondlegger van Studio Ghibli. Gegenereerd door ChatGPT.

Kort antwoord op de vraag in de titel: Nee. Het genereren van beelden met behulp van kunstmatige intelligentie is op dit moment dus niet onwettig te noemen in Nederland. Civiele procedures met behulp van bijvoorbeeld de onrechtmatige daad zijn nog niet denkbaar. Het is echter wel nodig om het vraagstuk op verschillende manieren te bekijken en de ontwikkelingen in het oog te houden.

² Shoemaker 2024, p. 8.

³ Shoemaker 2024, p. 9.

⁴ Y. Huang, D. Shin & J.H. Lee, ‘Who owns AI-generated artwork? Revisiting the work of generated AI based on human-AI co-creation’, *Telematics and Informatics* 2025/98, p. 3.

⁵ T. Wen, ‘Beijing Internet Court recognises copyright in AI-generated image’, *Journal of Intellectual Property Law* 2024/19, p. 203.

Een jointje, een test en de AVG:

Hoe een werknemer na een positieve drugstest zijn baan behield

Stel je voor: je hebt een drukke werkweek achter de rug en besluit op zondagavond te ontspannen met een joint. Maandagochtend word je op het werk geconfronteerd met een onverwachte drugstest. De uitslag? Positief op cannabis. Je werkgever is niet blij en overweegt ontslag. Wat nu?

Floris Verhagen

Waarom drugstesten op de werkvloer?

Werkgevers kunnen overwegen drugstesten af te nemen bij werknemers om risico's te beheersen en veiligheid op de werkvloer te waarborgen. Het gebruik van drugs kan namelijk een ernstige bedreiging vormen voor de veiligheid tijdens het werk.⁶ Juridisch gezien raakt dit aan zowel het recht op privacy van de werknemer, als de lichamelijke integriteit. Drugstesten zijn daarom enkel toegestaan onder strikte voorwaarden, zoals onder meer naar voren kwam in het *Hyatt*-arrest van de Hoge Raad.⁷ Zo moet er onder andere een wettelijke grondslag zijn om een drugstest af te nemen binnen een bepaalde sector. Bepaalde sectoren kennen een aanzienlijk aantal bedrijven die binnen het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (hierna: Brzo 2015) vallen, waar een wettelijke basis is gelegd om testen af te nemen bij werknemers op grond van de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet).⁸

“Juridisch gezien raakt dit aan zowel het recht op privacy van de

werknemer, als de lichamelijke integriteit.”

Bijzondere categorieën persoonsgegevens

Naast de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de werknemer, worden bijzondere categorieën persoonsgegevens verwerkt met een drugstest.⁹ Dit zijn onder andere gegevens die een inzicht geven in de medische gesteldheid van de persoon. Het verwerken van deze gegevens is in beginsel verboden, maar kan gerechtvaardigd worden door hetgeen is bepaald in artikelen 24 UAVG, 6 lid 1 AVG en 9 lid 2 AVG.¹⁰

De zaak inhoudelijk

In de uitspraak van de Rechtbank Limburg¹¹ stond een werknemer van SIF, verantwoordelijk voor de eindmetingen in de kwaliteitsinspecties van monopiles¹², centraal die positief testte op cannabis. De werkgever, bezorgd over de veiligheid en productiviteit op de werkvloer, wilde de arbeidsovereenkomst beëindigen. De werknemer, die zelf verklaarde dat hij

⁶ Brief van de Minister SZW van 10 mei 2022 (*Kamerstukken II* 2021/22, 25883, nr. 432), p.1.

⁷ HR 14 september 2007, ECLI:NL:HR:2007:BA5602 (*Hyatt*), r.o. 3.4.2.

⁸ Brief van de Minister SZW van 10 mei 2022 (*Kamerstukken II* 2021/22, 25883, nr. 432), p.1-2.

⁹ Artikel 8 EVRM; artikel 9 lid 1 AVG.

¹⁰ Jansen 2023, p. 8; Houweling 2018, p. 440.

¹¹ Rb. Limburg 20 februari 2025, ECLI:NL:RBLIM:2025:1565.

¹² Verticale stalen paal die in de zeebodem wordt geheid ter ondersteuning van windturbinegeneratoren.

cannabis had gebruikt, was het oneens met de beëindiging van zijn arbeidsovereenkomst. Dit leidde ertoe dat de twee partijen op 20 februari 2025 tegenover elkaar stonden in de rechtbank. De werkgever baseerde zich op diverse bewijsstukken, waaronder een speekseltest, gedragsobservaties, een verklaring van de werknemer en verklaringen van leidinggevend.

Het oordeel van de rechtbank

De rechtbank liet echter al het bewijs buiten beschouwing, met als belangrijkste reden: het ontbreken van een wettelijke grondslag voor het afnemen van de speekseltest en daarmee de strijdigheid met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).¹³ Het verzamelen van gezondheidsgegevens, zoals de uitslag van een drugstest, vereist een wettelijke basis en moet noodzakelijk zijn voor het doel waarvoor ze worden verzameld. In dit geval ontbrak die basis. De bedrijfsvoering van SIF viel namelijk niet onder een van de bedrijven of sectoren van de Brzo 2015.

“Het verzamelen van gezondheidsgegevens, zoals de uitslag van een drugstest, vereist een wettelijke basis en moet noodzakelijk zijn voor het doel waarvoor ze worden verzameld.”

Bovendien kon de werkgever niet aantonen of het onder invloed zijn tijdens werktijd invloed had op het functioneren van de werknemer. Het enkele feit dat de werknemer positief testte op cannabis was onvoldoende grond voor ontslag.

Toestemming voor een drugstest als pressiemiddel

Een ander opvallend punt in de uitspraak is het oordeel over de “toestemming” van de werknemer. Hoewel deze meewerkte aan de speekseltest, acht de rechtbank deze toestemming niet vrijwillig gegeven. In het reglement van SIF stond immers dat weigering van een test gelijk zou worden gesteld aan een positieve uitslag – een bepaling die volgens de rechtbank fungeert als pressiemiddel.¹⁴ Gezien de gezagsverhouding tussen werkgever en werknemer, kan in zo'n geval niet van vrije wilsvorming worden gesproken.

Conclusie

Deze uitspraak benadrukt het belang van privacy en de bescherming van persoonsgegevens op de werkvloer. Werkgevers moeten zorgvuldig omgaan met gevoelige informatie en kunnen niet zomaar maatregelen nemen op basis van onrechtmatig verkregen gegevens. Voor werknemers is het een geruststelling dat hun privéleven niet zonder meer aanleiding kan zijn voor ontslag, mits het hun werk niet beïnvloedt.

¹³ Rb. Limburg 20 februari 2025, ECLI:NL:RBLIM:2025:1565, r.o. 4.14; Van den Boomen & Baijens, *JAR* 2025/98.

¹⁴ Rb. Limburg 20 februari 2025, ECLI:NL:RBLIM:2025:1565, r.o. 4.15.3.

Beklemmend kan bevrijdend zijn

Hoe het aloude zakelijke recht van beklemming kansen biedt voor het landelijk gebied van de toekomst

Wie tijdens een auto- of treinrit uit het raam kijkt, ziet doorgaans een weelderig, groen en gezond landschap, wat grotendeels beheerd wordt door agrarische ondernemers. Hoewel het landelijk gebied er, zeker tijdens het huidige seizoen, in goede condities uitziet, kan schijn bedriegen. De laatste jaren worden de uitdagingen op het platteland steeds groter. Zo houdt de stikstofproblematiek sinds 2019 de gemoederen bezig,¹⁵ is de opgave omtrent klimaatadaptatie en -mitigatie erg groot¹⁶ en dient Nederland uiterlijk 2027 de kwaliteit van haar grond- en oppervlaktewater sterk verbeterd te hebben.¹⁷

Marten Kamp

Extensivering

Veel landelijke problemen houden verband met de huidige veebezetting. In Nederland is de veeteelt vrij intensief, wat inhoudt dat de verhouding tussen de hoeveelheid dieren en het landbouwareaal krap is. Daardoor is de Nederlandse veehouderij sterk afhankelijk van buitenlandse diervoeder – waarmee in feite ook stikstof wordt geïmporteerd,¹⁸ en de klimaatopgave uitdagender wordt.

Om deze problemen het hoofd te bieden, kan gezocht worden in het minder intensief houden van vee, extensivering zogeheten. Agrariërs kunnen dat bereiken door grofweg twee sporen, te weten minder dieren op hetzelfde areaal of hetzelfde aantal dieren op een groter areaal. Uiteraard bestaan er tal van varianten, maar in dit

artikel wordt daar niet verder op in gegaan. Het eerste spoor kent doorgaans een daling van het verdienvermogen van de agrariër,¹⁹ waardoor hiervoor zelden gekozen wordt. Het tweede spoor is uitdagend aangezien landbouwgrond in Nederland een schaars goed is. Niet alleen de beschikbaarheid, maar ook de koopprijzen maken dat agrariërs bemoeilijkt worden in het aankopen van grond.²⁰

Om te extensiveren is het verkrijgen van landbouwgrond in eigendom voor de hand liggend, doch niet essentieel. Verschillende juridische constructies kunnen een alternatief bieden, waarbij de grond middels erfpacht, reguliere of geliberaliseerde pacht wordt uitgegeven. Deze constructies bieden degene die de grond uitgeeft – de (bloot) eigenaar –

¹⁵ *Niet alles kan overal* (Eindadvies over structurele aanpak op lange termijn) Den Haag: Adviescollege Stikstofproblematiek 2020, p. 12.

¹⁶ *Klimaatakkoord* 2019, p. 117.

¹⁷ Richtlijn 2000/60 EG.

¹⁸ *Stikstofbalans 2022*, Compendium voor de Leefomgeving, 2022 (infographic).

¹⁹ *Extensivering melkveehouderij en Akkerbouw* (Rapport i.o.v. ministerie van LNV), Wageningen: Wageningen Economic Research 2024 p. 29 e.v.

²⁰ *Kwartaalbericht agrarische grondmarkt 2023-4*, Kadaster 2024.

‘haakjes’ om voorwaarden te stellen aan het gebruik, wat verdere verduurzaming tot gevolg heeft. Echter, aan deze constructies kleven ook elk hun eigen nadelen. Kort samengevat zijn dit louter tijdelijke overeenkomsten die onderhevig zijn aan marktwerking, waardoor de prijzen relatief hoog zijn en de vraag naar dergelijke gronden laag is. Extensivering wordt daardoor geremd.

“Om te extensiveren is het verkrijgen van landbouwgrond in eigendom voor de hand liggend, doch niet essentieel.”

Recht van beklemming

In het verleden, voor de invoering van het Nieuw Burgerlijk Wetboek (hierna: NBW), kon men grond uitgeven middels een andere constructie, namelijk het recht van beklemming. Sinds 1992 zorgt de *nummus clausus* dat het recht van beklemming niet meer gevestigd kan worden.²¹ Immers, het beperkte recht is niet meer in de wet genoemd. Desalniettemin behouden bestaande beklemrechten, ook jegens derden, rechtskracht en zijn deze raadpleegbaar in de openbare registers.²²

Alvorens de werking(en) van beklemrecht voor u uiteen te zetten, is het goed om te weten dat het rechtsbegrip men vroeger al hoofdbrekens gaf. Zo schreef Jacob van Lennep – die als rechtenstudent uit Leiden tijdens een voettocht door Groningen op beklemrecht stuitte – in zijn dagboek: “Tallooze werken zijn reeds over dit onderwerp geschreven: doch eens

mensen leeftijd is niet toereikende om hier de duisternissen optekelen: ik ten minste zal er mij niet aan wagen.”²³

Enige particulariteiten

Het recht van beklemming kan vanuit de huidige rechtspraktijk het beste gezien worden als een variant tussen het recht van erfpacht en dat van opstal, met daarenboven “enige particulariteiten”.²⁴ Ontstaan vanuit Germaansrechtelijke huur, wordt de term *beklemmen* voor het eerst gebruikt, althans voor zover bekend, in 1577.²⁵ Tot in de 18^e eeuw was beklemming nog een variant van huur, meestal voor een termijn van zes jaar, waar de verhuurder het recht aan de huurder (hierna: meier) gaf om voor diens rekening bewoning te plaatsen. Door de bij het eindigen van de huurtermijn ontstane patstelling – de verhuurder diende het gebouwde tegen taxatiewaarde overnemen, terwijl de huurder enkel de afbraakwaarde ervan vergoed kreeg – kwamen beide partijen doorgaans overeen de huur te verlengen.²⁶

Het eigendom van de door de meier gebouwde bewoning werd toegekend aan de meier. Derhalve vindt een horizontale scheiding van eigendom plaats, wat dus, net als een recht van opstal, een uitzondering is op verticale natrekking. De grond onder de bebouwing wordt dus door de meier beklemd. De meier kreeg een dusdanige rechtspositie, zo was het hem zelfs toegestaan het beklemd in (hoeve)pacht uit te geven aan een derde,²⁷ dat hij voor menig leek als eigenaar gezien kon worden. In de

²¹ Art. 3:81 lid 1 BW.

²² W.H.M. Reehuis & A.H.T. Heisterkamp, *Pitlo. Het Nederlands burgerlijk recht. Deel 3. Goederenrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2019, nr. 593.

²³ J. van Lennep, ‘Dagboek 1823’, 1823, p. 41.

²⁴ C.J. van Zeven & J.W. du Pon, ‘Parlementaire geschiedenis van het NBW, boek 5’, Deventer 1981, p. 350.

²⁵ W.J. Fromsma, ‘Beklemrecht en landbouw. *Historia Agriculturae XIII*’, Groningen 1981, p. 15.

²⁶ C. Asser & J.H. Beekhuis, ‘mr. C. Asser's handleiding tot de beoefening van het Nederlands burgerlijk recht, Zakenrecht’, 12^e druk, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1990, nrs. 320 e.v.

²⁷ A.C. Wibbens-deJong, ‘Beklemrecht en NBW(I)’, *WPNR* 1991/6015, p. 549.

literatuur wordt weliswaar gesproken over *beklemde meier*, maar in het licht van het bovenstaande benadert *beklemmende meier* de werkelijkheid beter.

“De meier kreeg een dusdanige rechtspositie, zo was het hem zelfs toegestaan het beklemde in (hoeve)pacht uit te geven aan een derde, dat hij voor menig leek als eigenaar gezien kon worden.”

Altoosdurend en vast
Doordat de beklemmingen alsmaar verlengd werden, werden deze gedurende de 18^e eeuw omgezet van tijdelijk tot eeuwigdurend, in contracten altoosdurend genoemd.²⁸ Deze verandering maakte dat beklemrecht los kwam te staan van huur. Waar deze laatste zich ontwikkelt tot een louter persoonlijk recht, kwalificeert beklemrecht sindsdien als een zakelijk recht. Daarnaast zijn de sindsdien ontstane beklemrechten onopzegbaar en onveranderbaar, waardoor deze *vast* genoemd worden. Een derde kenmerk is dat het recht van beklemming ondeelbaar is. Daardoor behielden de in gebruik gegeven grondportefeuilles hun grootte. De ondeelbaarheid was voor beide partijen voordelig: de meier hoefde niet zijn beklemde bezittingen te verdelen onder zijn erfgenamen, de bloot eigenaar had slechts met één schuldenaar te maken in plaats van veel, wellicht insolvabele, meiers.²⁹

Vestiging, inboeking en geschenken
Net als andere zakelijke rechten ontstaat een beklemrecht bij een tussen partijen opgestelde overeenkomst, hier beklembrief

geheten, die door een notaris wordt verleden en in de openbare registers wordt ingeschreven. In de beklembrief wordt in beginsel één meier genoemd, maar indien deze trouwt, wordt zijn vrouw – meierse geheten – ingeboekt,³⁰ waardoor zij medegerechtigde van het beklemrecht wordt. Derhalve kwalificeert inboeking als een *traditio sine manu*.³¹ Naast de jaarlijkse huursom, dient een meier een geschenk te geven bij bijzondere gebeurtenissen. Denk aan een huwelijk, overdracht, vererving of verpachting. Het geschenk kon prestatie in natura of een geldsom bevatten. Het gaat in dit artikel te ver om op alle verschillende geschenken bij deze gebeurtenissen in te gaan, maar weet dat er legio mogelijkheden zijn. Naast de in art. 3:81 lid 2 genoemde vormen, kan een beklemrecht tenietgaan als het *vrij sterft*.³² Een overleden meier heeft in dat geval geen rechtsopvolger geregeld.

Afschaffing

Dat de beklemrechten niet veranderd konden worden, uitte zich vooral ten nadele van de bloot eigenaar die geen correctie van de tegenprestatie kon bewerkstelligen. Terwijl de inflatie in de rest van de maatschappij wel zorgde voor wijzigingen in prijzen, nam de interesse in beklemrechten om deze reden af.³³ Hoewel E.M. Meijers, de grondlegger van het NBW, in zijn ontwerp de mogelijkheid om nieuwe beklemrechten te vestigen, behield,³⁴ concludeerde de door het kabinet ingestelde commissie-Beekhuis in 1955 dat het animo voor nieuw te vestigen beklemrechten dusdanig laag was, dat deze mogelijkheid niet meer in het NBW

²⁸ A.S. de Blécourt, ‘Beklemrecht en stadsmeierrecht’, Groningen 1920, p. 38.

²⁹ De Blécourt 1920, p. 109.

³⁰ H.O. Feith ‘Handboekje over het beklemrecht ten dienste van eigenaars en beklemde meiers’, Groningen: Scholtens 1879, p. 15.

³¹ Reehuis & Heisterkamp 2019, nr. 377.

³² R.A. Dozy, ‘De beklemmende meier; opkomst en ondergang(?) van het beklemrecht’, *NJB* 1988/4, p. 123.

³³ Dozy 1988, p. 130.

³⁴ Ontwerp-Meijers, art. 5.7.2.1.

geboden hoefde te worden.³⁵ Samen met het niet meer kunnen vestigen bewerkstelligen het vrije sterven, afkopen en onteigenen dat het recht van beklemming een uitstervende rechtsconstructie is. Het huidige areaal van percelen waar beklemrecht op gevestigd is, is dan ook maar een fractie van wat het ooit is geweest. Zie hieronder het huidige aantal percelen en de huidige oppervlakte.

	Aantal percelen	Oppervlakte (ha)
Groningen	4119	6123.38.06
Drenthe	77	65.33.64
Fryslân	4	1.94.41
Totaal	4200	6190.66.11

Tabel 1 Overzicht aantal percelen en oppervlakte gronden waar beklemrecht op gevestigd is.³⁶

“Terwijl de inflatie in de rest van de maatschappij wel zorgde voor wijzigingen in prijzen, nam de interesse in beklemrechten om deze reden af.”

Landschapsgrond

Desalniettemin zijn de tijden veranderd. Waar grond tegenwoordig de bestemming óf landbouw óf natuur heeft, met zeer uiteenlopende financiële waarden, is de roep voor een ‘tussenvariant’ des te groter. In 2021 heeft Tweede Kamerlid Derk Boswijk (CDA) een motie ingediend opdat *landschapsgrond* toegepast gaat worden.³⁷ De concrete uitwerking, inclusief juridische borging, is nog niet afgerond, maar deze bestemming biedt wel kansen voor een herinvoering van het recht van beklemming – en vice versa.

Desondanks zijn er wel wijzigingen nodig om het beklemrecht weer populair te maken bij bloot eigenaren, maar ook zeker bij agrariërs. De vaste tegenprestatie zou dan naar een vastgesteld percentage van de vrije waarde van de grond kunnen worden omgebogen. De belemmeringen door de onveranderlijke inhoud van de beklembrief kunnen worden ondervangen door een wijziging hiervan aan te merken als geschenk bij overdracht en vererving. Doordat het beklemrecht altoosdurend zal zijn en veel rechtsmacht geeft, biedt dit perspectief voor meiers van de toekomst. Zodoende kunnen zij hun bedrijf extensiveren en hun agrarische activiteiten verduurzamen. Zolang dit nog toekomstmuziek is, zullen we het moeten doen met bestaande juridische constructies, waarnaar ik korthedshalve wil verwijzen.³⁸

“De concrete uitwerking [...] is nog niet afgerond, maar deze bestemming biedt wel kansen voor een herinvoering van het recht van beklemming – en vice versa”

Proef op de som

Om te bewijzen dat het recht van beklemming visueel niet is te herkennen, nodig ik u uit om de twee onderstaande foto's te analyseren. Eén van beide boerderijen is vrij van beklemrecht, terwijl de andere boerderij wel beklemd is en de meier hiervan het goed heeft uitgegeven aan een hoevepachter. Kunt u aangeven welke omschrijving bij welke foto hoort? Ik hoor graag uw antwoord en bijbehorende argumentatie.

³⁵ Rapport Commissie-Beekhuis 29 augustus 1960.

³⁶ Kadaster, 2025.

³⁷ *Kamerstukken II* 2020/21, 35830, nr. 17.

³⁸ M. van Lieshout en K. van Es, ‘Verkenning van het concept landschapsgrond’ (Rapportage door Wing, i.o.v. het ministerie van LNV), Wing 2023, p. 19.

Figuur 2

Figuur 3